

Başlat

Ders Konusunun Hedefi

- ◆ Dersle ilgili genel içeriğin tanıtılması
- ◆ Dersin işlevselliğinin değerlendirilmesi
- ◆ Yararlanılabilecek bazı temel kaynaklar

Bu derste işleyeceğimiz konular:

Konular

- ◆ Derste Ele Alınacak Ana Konular
- ◆ Dersin Ana Çatısı
- ◆ Bu Dersin Önemi Nedir?
- ◆ Sorgulanması Gereken Bazı Yargılar
- ◆ Dersin Öğrenciye Sağlayacağı Yararlar
- ◆ Bazı Temel Kaynaklar

**Hafta
1**

Derste üzerinde durulacak ana konular şunlardır:

- Dil-düşünce ve dil-kültür ilişkisi
- Dilin toplumsal hayattaki önemi
- Dünya dilleri ve Türkçenin bu diller arasındaki yeri ve özellikleri
- Günümüz Türkçesinin durumu ve sorunları
- Türkçe yazım kuralları
- Etkin okuma ve dinlemenin özellikleri
- Yazılı ve sözlü anlatımın genel kuralları
- Düşünsel düzen, paragraf ve anlatım biçimleri
- Resmî yazışmaların özellikleri
- Yazılı ve sözlü anlatım türler
- Bilimsel araştırma ve kaynak gösterme yöntemleri

Dersin Ana Çatısı

Dersle ilgili doğru bir yönlendirme yapabilmek adına şu uyarıyı yapmayı gerekli görüyorum:

Bu ders başlı başına bir Türkçe dilbilgisi ya da edebiyat tarihi dersi değildir.

Dersin dayandığı dört ana düzlem

- 1 Okuma
- 2 Yazma
- 3 Konuşma
- 4 Dinleme

Rakamlara tıklayın.

Bu dört ana düzlem aynı zamanda iletişimin dayandığı dört ana öğedir. İnsanın anlatma yeteneğinin en gelişmiş aracı olan dili bu dört ana düzlemde doğru ve etkili kullanabilmek için izlenecek yollar her hafta işlenecek konularla ayrıntılarıyla açıklanacaktır.

Bu Dersin Önemi Nedir?

Üniversite öncesinde alınan eğitimde temel bilimler ana hatlarıyla incelenirken, yüksek öğrenim döneminde artık uzmanlık alanlarının ayrıntılarına inilmekte ve o alanda derinliğine bilgi edinme, araştırma, inceleme yapılmaktadır. Bu süreci hakkıyla tamamlayabilmek için temel bilimleri ve bilgileri özümsemiş olmak gerekir. Dolayısıyla henüz Türkçenin kurallarını benimsememiş bir öğrencinin seçtiği uzmanlık alanında da yeterli başarıyı göstermesi beklenemez. Hangi alan, bölüm olursa olsun anlatılanları anlamak, soru sorabilmek, düşünceyi aktarabilmek ve geliştirebilmek için dili etkili kullanabilmek gerekir.

Bu ders, yüksek öğrenim öncesinde yazma, okuma, dinleme ve konuşma, kısacası dil ve iletişim becerileri konusunda yeterli donanıma ulaşamamış öğrencilerin eksiklerini tamamlamaları açısından önemli bir fırsattır.

Sorgulanması Gereken Bazı Yargılar -1

*Bu derste
sorgulanacak
yazılı ve sözlü
anlatımla ilgili
yerleşmiş bazı
yargılar şöyledir:*

*İyi bir
okur-yazar
olmak için
Türkçe
bilmek
yeterlidir.*

*Nitelikli bir
okur-yazar
olmak için o
dili bilmek
tek başına
yeterli
değildir.*

Soru işaretine tıklayın.

Kişi ana dilini çaba harcamadan öğrenebilir. Bir bebek doğuştan gelen dil yetisiyle hangi dilin konuşulduğu kültürde yetişirse o dili doğal olarak konuşmaya başlar, bunun için ayrıca çaba harcaması gerekmez. Ancak okuduğunu anlayan, anladığını karşı tarafa aktarabilen ve bunları eleştirel bir bakış açısından yapabilen bir okur-yazar olabilmek için kişinin dil üzerine düşünmesi ve bu konudaki becerilerini geliştirmesi gerekir.

Sorgulanması Gereken Bazı Yargılar -2

*Bu derste
sorgulanacak
yazılı ve sözlü
anlatımla ilgili
yerleşmiş bazı
yargılar şöyledir:*

*Dili etkili
kullanmak
doğuştan
gelen bir
yetenektir;
sonradan
öğrenilemez.*

*Bazı insanlar
dil becerileri
açısından
diğerlerinden
daha yetenekli
olabilir,
ama...*

Nitelikli okur-yazar olmaktan söz açıldığında pek çok kişi dili etkili kullanmanın sonradan öğrenilemeyecek bir yetenek olduğunu öne sürer ve bu kanı, dil becerilerini geliştirme yolunda zorluklarla karşılaşıldığında çoğu kez pes etmek için bir mazeret olarak kullanılır. Evet, bazı insanlar dil becerileri açısından diğerlerinden daha yetenekli olabilir, tıpkı bazılarının çizime, spora ya da matematiğe daha yetenekli oluşları gibi. Ancak edebiyat yapıtlarını bir yana ayıracak olursak, kişinin dilin temel işlevlerini -ki bunlar **iletişim kurma**, **bilgi aktarma** ve **düşünceyi geliştirme** olarak özetlenebilir- yerine getirmek için özel bir yetenekten çok, dil konusunda bir bilince, anlatım yöntemlerinin bilgisine ve uygulama alışkanlığına sahip olması gerekir. Dolayısıyla iyi okur-yazarlık sonradan edinilebilen ve uygulamayla pekiştirilerek niteliği zenginleştirilebilen bir kimliktir.

Sorgulanması Gereken Bazı Yargılar -3

*Bu derste
sorgulanacak
yazılı ve sözlü
anlatımla ilgili
yerleşmiş bazı
yargılar şöyledir:*

*Yazar
olmayacağım ya
da edebiyatla
uğraşmayacağım
için dil
becerilerimi
geliştirmeme
gerek yok.*

*Dili doğru ve
etkili
kullanmak
yalnızca
sanatçıların
sorumluluğu
değildir.*

Dili doğru ve etkili kullanmak yalnızca yazar ve edebiyatçıların sorumluluğu değildir. Kişi gerek öğrenim hayatında, gerek özel hayatında, gerekse de mesleki gelişim sürecinde kendini yazılı ve sözlü olarak ifade etmek zorundadır. İnsan sosyal bir varlık olarak bundan kaçamaz. Özellikle yüksek öğrenim gören bireyler, alanları ne olursa olsun zihinsel olgunluğa erişebilmek, sosyal hayatta daha etkin konumlara gelebilmek için bu sorumluluğu üstlenmelidirler.

Sorgulanması Gereken Bazı Yargılar -4

*Bu derste
sorgulanacak
yazılı ve sözlü
anlatımla ilgili
yerleşmiş bazı
yargılar şöyledir:*

*İyi bir metin ya
da konuşma
hazırlayabilmek
için yazılı ve
sözlü anlatımın
kurallarını
ezberlemek
yeterlidir.*

*Dil felsefecisi
Wittgenstein:
"Dilimin
sınırları
dünyamın
sınırlarıdır".*

Yazılı ve sözlü anlatıma dair yalnızca bu derste verilen bilgilerle iyi bir metin ya da konuşma hazırlanabileceği iddia edilemez; ancak birtakım kuralları, yöntemleri kavramak ve uygulama çalışmaları yapmak kişiyi her adımda ileriye taşır. Başlangıçta belki zorlayıcı gelebilecek uygulamalar, zaman içinde alışkanlık haline dönüşür ve zihinsel gelişimde fark edilir değişimler yaratır. Zira sonraki derste açıklayacağımız gibi dil ile düşünce birbirinden ayrılmaz biçimde ilişkilidir. Düşüncenin disiplin ve derinlik kazanabilmesi dilde yetkinleşmeyle doğrudan bağlantılıdır.

Bu derste verilen bilgilerin anahtar öneme sahip olduğunu kavrayan, dersi başarıyla tamamlayan, edindiği teorik bilgileri uygulamalarla pekiştiren, okuma alışkanlığı edinilen ve öğrendiklerini daha ileri taşımak için bireysel olarak da çaba harcayan öğrenciler, aşağıda verilen bilgi, beceri ve yetkinliklere sahip olma yolunda önemli adımlar atmış olurlar.

- Yazı dilinin özelliklerini tanıma.
- Yazım kurallarını öğrenme.
- Noktalama işaretlerini doğru kullanma.
- Anlatım bozukluklarını fark edebilme ve düzeltebilme.
- Bir yazı ya da konuşmanın planını yaparak ana düşüncüyü ve yardımcı düşünceleri belirleyebilme.
- Anlatım türleri arasındaki farkları anlama ve kullanabilme.
- Etkin, eleştirel bir okur ve dinleyici olma.
- Paragraf ve metin incelemesi yapabilme.
- Resmî yazışmaların özelliklerini öğrenerek uygulayabilme.
- Yazılı ve sözlü anlatım türlerinin özelliklerini kavrama.
- Yüksek öğrenimin gerektirdiği eleştirel düşüncenin özelliklerini tanıma.

Söz konusu ilerlemenin alan derslerinde sorumlu tutulacağınız ödev, rapor ve sunumları hazırlamada kolaylık sağladığını göreceksiniz.

Unutmayın ki öncelikle Türkçeyi kullanma olgunluğuna sahip olmadan, yabancı bir dilde uzmanlık alanınızın gerektirdiği üst düzeye erişemezsiniz.

Düşünmeyi önce içine doğduğumuz dil aracılığıyla öğreniriz, dolayısıyla bu dille ilişki ne kadar sağlam kurulursa düşüncenin daha ileri, karmaşık aşamalarına o kadar rahat geçeriz.

Öte yandan bu derste ele alınacak pek çok konu yalnızca Türkçeyi ilgilendirmemekte; dil ve anlatıma dair her dil için geçerli olan bazı evrensel özelliklere dayanmaktadır.

Bazı Temel Kaynaklar

Türkçe Sözlük'e ve Yazım Kılavuzu'na Türk Dil Kurumu'nun internet sitesinden online olarak da erişebilirsiniz (*Erişmek için logoyu tıklayın*). Basılı hâllerini almak isterseniz son baskılarını almaya dikkat ediniz.

Türk Dili

Ara

- ♦ **Türkçe Sözlük.** Türk Dil Kurumu. Ankara, 2009.
- ♦ **Yazım Kılavuzu.** Türk Dil Kurumu. Ankara, 2005.
- ♦ Alpay, Necmiye. **Türkçe Sorunları Kılavuzu.** İstanbul: Metis Yayınları, 2004. (*TDK'nın Yazım Kılavuzu'na alternatif olarak*).
- ♦ Barzun, Jacques ve Henry F. Graff. **Modern Araştırmacı.** Çev. Fatoş Dilber. Ankara: TÜBİTAK Popüler Bilim Kitapları, 2001.